

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unirea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Reglementarea presei

Presa împlineste o funcțiune socială de importanță capitală. Fiind factorul determinant al opiniei publice, ea deprinde asupra vieții colective o putere fără seamăn. În bine ori în rău, după cum își înțelege ori nu misiunea.

La noi ea umblă prea mult pe drumurile păcatului. Lipsită de frâna morală, s'a transformat în factor de corupție și desagregare. — De aceea, toate guvernele dela unire încoace, au avut pe rolul reformelor promise și o »lege a presei«. Dar nici unul n'a putut realiza.

Actuala cărmuire vrea să-i vină de hac, cu tot prețul. Să sperăm că va reuși. Și că va avea mână norocoasă. Problema, adică, nu-i ușoară de loc. Presa, anume, are nevoie de libertate. Acesta e climatul ei specific. Singurul în care poate trăi și poate fi de folos. Fără libertate, nu mai are nici un rost și nici un rol. De altă parte însă, libertatea ei ajunsă desmăț, este o adevărată primejdie națională. Trebuie deci găsită, cu delicată grijă, linia de mijloc, drumul libertății sănătoase și folositoare cu eliminarea abuzurilor. Trebuie grijit ca nu cumva, astupând izvoarele răului, să închidem deodată și pe cele ale binelui.

În această lumină privim începutul făcut prin decretul-lege publicat în „Monitorul Oficial” din 13 Aprilie 1938 prin care se institue »Controlul mijloacelor de existență ale publicațiilor periodice« (care apar mai mult de 30 ori pe an).

Scopul urmărit e bun. Statul trebuie să știe despre fiecare publicație a cui e, și din ce trăiește. Că prea multe gazete, mai mici și mai mari, servesc cauze puțin onorabile și trăiesc din mijloace neonestе. Prin această, sunt factori de disoluție morală, dacă nu și trădătoare ale intereselor naționale. De aceea e bine că pe viitor numai cetățenii români vor putea edita ziare și e bine că toate publicațiile să aibă cărți deschise, putând justifica o existență onorabilă.

Să grijim însă ca nu cumva prin rigiditatea unei măsuri uniforme, să facem nedreptate. Nu cumva bunei intențiuni legiuitoare să-i cadă victimă tocmai publicațiile de înaltă ținută morală și națională, care trăiesc din idealismul curat al celor ce cred în cauza nobilă pentru care aduc jertfe însemnate. În această categorie intră mai multe periodice ardelenе, care au împlinit și împlinesc un adevărat apostolat. Intre ele și „Unirea”. De 48 ani apare neîntrerupt, săptămână de săptămână. Au fost vremuri când apărea mai des. În toamna lui 1918, zilnic chiar, fiind singurul cotidian al nostru în agitatele zile ale unirii. — Ce să se facă acum, cu noua lege? Să se transforme în „societate pe acțiuni”, cum cere art. 11, nu poate. Trăind exclusiv din abonamente, ea abia are atâta ca să-și acopere cheltuielile de tipar. De unde să plătească ea, an de an, cele peste 100.000 lei, impozit și alte cheltuieli, pe care li ar aduce cu sine noua editură ca »societate pe acțiuni«? Ii este absolut cu neputință. — Atunci? Să se resemneze la o apariție de două ori pe lună! I-se poate impune, după 48 de ani, această schimbare a drumului bătut? Credem că nu.

De aceea sperăm că, prin regulamentul de aplicare al legii, ori pe altă cale, guvernul va găsi mijlocul de a feri publicațiile de idei și de idealism, ca »Unirea« de desființarea la care le-ar condamna executarea strictă și rigidă a art. 11 din noua lege. Fiindcă scopul legii este limpede: să împiedece abuzurile, nu să distrugă ceea ce e bun și folositor.

Școală creștină

Desiluzii vechi și speranță nouă — O declarație ministerială care aranjează — Reforma școlii și a dascălului — Noua educație și școala confesională —

(=) *În țară creștină, școală creștină!* — Adevăr firesc, elementar, evident. Cunoscut și recunoscut, subliniat și repetat de nenumărate ori, în chip oficial și neoficial, în declarații ministeriale și în toasturi festive călduros aplaudate. Adevărată axiomă de paradă, cu atât mai stăruitor afirmată cu cât școala, în realitate, se făcea tot mai mult și tot mai vădit păgână.

Cu toate desiluziile încercate în trecut, rămânem credincioși nobilei ideal și nu renunțăm la speranța de a-l vedea înfăptuit. Ni-se pare chiar, că a sosit momentul cel mai prielnic cu putință pentru a trece dela vorbă la fapte. P. S. N. Colan, ministrul educației naționale, a spus cât se poate de apăsător, în consfătuirea ce a ținut cu membrii corpului de control al învățământului primar din întreaga țară, în 17 Aprilie c. că: „Educația trebuie clădită pe sentimentul religios, altfel zidești pe nisip”. — O declarație pe care nu o putem înșirui, pur și simplu, lângă celelalte, nenumărate, câte s'au făcut de către înaintașii perândăși pe la același minister al școlii. Vorba e spusă astă dată de un episcop, care este pătruns de adâncul ei înțeles și de marea ei însemnătate. Pe deasupra, ca să se vadă că nu e o simplă floare de stil ori o vagă veleitate trecătoare, P. S. Sa a ținut să adăogă imediat: „Am intrat într'o zodie nouă, care-și conturează marginile sub oblăduirea M. S. Regelui”. Va să zică: nu trebuie socotit cuvântul ministrului ca un simplu îndemn sau directivă pedagogică pentru corpul didactic; ci ca afirmarea unui component esențial al „novei zodii” în care am intrat. Noua ordine de lucruri care se creiază sub ochii noștri proclamă, așadar, drept un ideal fundamental al său, educația religioasă.

Să ne oprim aci, o clipă, și să privim încrezătorii în viitor. — Vom avea școală și educație creștină. Ministrul, în scurta sa cuvântare programatică, nu a trecut și nu putea trece la amănunte. Nu a arătat mai deaproape în ce stă și cum se va înfăptui idealul anunțat. Cititorii noștri însă, familiarizați cu aceste probleme, își dau perfect de bine seama, că ni-se vestește o totală și radicală transformare a stărilor de astăzi. O nouă școală și o nouă creștere a tineretului. Una clădită pe sentimentul religios. Cuvântul trebuie subliniat. Nu e vorba numai să se asigure instrucției religioase un loc mai de cinste în programa școlară. Ci întreg învățământul va fi clădit pe concepția de viață creștină și toată educația va fi străbătută de sentimentul religios.

Într'o singură vorbă, o reformă uriașă. Să subliniem încăodată câteva din aspectele și laturile ei principale.

Școala care vine nu va mai fi o simplă fabrică de cunoștințe, dispartate și nerumegate. Pe primul plan trece educația. Școala nu trebuie să ne dea avortoni savanți, ci să crească oameni. Oamenii întregi, sănătoși la suflet și la trup, echilibrați și morali, muncitori și idealști; oameni de omenie și de caracter.

Dar numai din școala Spiritului, din atelierle credinții ies astfel de făpturi. Numai în și prin Dumnezeu se formează persoana umană în deplinătatea ei armonioasă și robustă. Eternul dă perfecțiune vremelnicului omenesc, care fără suflul suprafirescului rămâne închiric, neînșprăvit. Numai creștinul adevărat este om adevărat. De aceea este necesar ca întreaga educație să se hrănească din duhul credinții.

Multe sunt de făcut și de îndreptat, în acest scop. Trebuie refăcută întreaga programă a învățământului. Revăzute toate manualele. Toate trebuie armonizate cu principiile concepției de viață creștinească. Trebuie să înceteze cât mai curând anarhia de astăzi, când profesorul de naturale sau de istorie dărimă într'o clipă ceea ce catehetul a zidit cu trudă de ani. Contradicțiile din manualele de școală nu pot produce decât generații de desorientați și zăpăciți, cari nau răspuns sigur la întrebările vieții, n'au atitudine hotărâtă în fața marilor probleme ale existenței, ci stau înaintea lor uluiți, șovăitori, sceptici ori revoltați. Nu din astfel de aluat se plămădește viitorul mare al unui neam. — De aceea școala întreagă, toată atmosfera ei, programa, manualele, trebuie să fie străbătute și animate de suflul credinții; să respire în toată rânduiala educației vigoarea și energia încrezătoare a optimismului creștin.

Religia însăși, ca studiu și practică, va trebui să aibă rol și rost conducător în noua școală creștină. Să nu mai fie cenușotca de până acum, ci studiul prim și principal. Nu înțelegem, de sigur, o instrucție religioasă aspră și seacă, o chinuitoare acrobație pentru mințile plăpânde, care să nu inspire decât teroare și frică de examene. Ci să fie învățătura caldă a convingerilor, care să însuflețească și să prindă rădăcini în adâncuri de inimă. Se va face apel, prin urmare, cu tot dinadinsul, la sentimentul religios, care se va cultiva cu toată puterea. Să nu se exagereze însă. Religia nu e și nu trebuie lăsată să rămână numai sentiment, o simțire vagă, o înduioșare moale și nelămurită în fața zărilor eterne. Credința noastră este și trebuie să fie limpede, conștientă, cunoscută în

mărturisești păcatele tale la preotul rânduit și el pușin odată într'un an, la Paști, să te cumineci", cu sf. Cuminecătură, care-i sf. Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeuului nostru sus Hristos, nu cu „paștile“, introduse în mod tendențios de cătră calvini la credinciosul nostru popor românesc.

Și aici la noi, la Cib, la uniții noștri a fost până la anul 1928, obiceiul și credința a-nințită de pâr. Oct. Popa, că adevărat era ținute de mai sfinte „paștile“ ca sf. Cuminecătură. După ce i-a lămurit documentat în predici și discuții pâr. Dr. I. T. Marianescu, fost preot misionar al eparhiei de Lugoj, că sf. Cuminecătură e adevăratul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Isus Hristos, jertfa sfântă ce închipue jertfarea lui Isus pe crucea de pe Golgota, pe când paștile e un obicei de Sf. Înviere, obicei care nici după carte nu-i, căci la carte în Molitvelnic e rânduiala binecuvântării cărburilor, cașului, ouălor, ș. a., iar nu a „paștilor“. Le-a arătat textul din carte și ca exemplu a invitat pe soția mea să aducă în ziua de paști mâncări spre binecuvântare. Ba tocmai ce trebuie să facă fiecare frate preot în parohia sa: pâr. Marianescu, pe toți cei trecuți de 7 ani l-a mărturisit și la sf. Liturgie din Dumineca Paștilor anului 1928, i-a cuminecat, spunându-le la urmă: „Acum puteți lua și paști, dar să credeți și să știți că sf. cuminecătură are cel mai mare dar și înălțate față de orice în lume“.

Inceputul trasat în parohia mea de pâr. Marianescu l-am continuat și eu până azi — și până la moarte, — putând azi face deosebirea fiecare suflet între sf. cuminecătură și „paștile“ obișnuite. Ca dovadă, în fiecare an am 85-90% de mărturisiri și cuminecări, pușine la Jola mare, iar restul întreg în ziua de Paști. Aici să se ia în considerare, că parohia mea 50% sunt reveniți dela ortodocși după vandalismul an. 1924, iar restul din ortodocși fanatici pe vremuri. Prin urmare n'am de-a face cu credincioși pașnici și liniștiți, în timp ce popii adversari din loc și jur, pentru a nu zice ca noi, susțin față de enoriașii lor, că și cu paștile se sfințește omul. Care cuvânt în împrejurările date e ușor de înțeles ce tălc capătă.

Așa văd eu lucrurile: să se lămurească poporul și toți cei mărturisiți de Paști, în care scop să se facă propagandă chiar cu amenințarea că celce nu se mărturisește și nu se cuminecă de Paști, nu va primi paști, și'n ziua de Paști să se și cuminece, c'apoi se deșteaptă ei singuri văzând adevărul. De aceea mă declar împotriva oricărei tentative de mutilare a molitvelii Paștilor. Să nu fie cu supărare, dar nu-i fertat să ne atingem de ce-au întocmit și rânduit SS. Părinți întru mare înțelepciune, că bun și cuminte lucru ne-au lăsat. S'avem noi ceștia-lalți muritori numai atâta tărie de credință ca să putem păstra drept, neștirbit și după cum se cuvine tezaurul moștenit în cărțile sfinte, pe care să-l aplicăm cu vreme și fără de vreme, în Biserica lui Dumnezeu cea vie.

Pr. Sabin Olea

De dragul sufletelor. Încrestăm totdeauna cu deosebită bucurie știrile cari ne vin despre primeniri sufletești ca cele prilejite de misiunile populare. De data aceasta avem informații din arhidieceză și din eparhia Lugojului și cea a Maramureșului.

În arhidieceză s'au ținut, în Săptămâna Patimilor, sfinte misiuni populare în Câmpina pâr. Laurențiu Moisin, unde vestitor al cuvântului a fost pâr. Dr. Septimiu Todoran, prof. de teologie în Blaj, și în Mereștii din Secuime, unde preot misionar a fost pâr. Dr. Vasile Cerghezian, prof. de religie în Turda. Roadele sufletești au fost bogate în amândouă locurile.

După ultimul număr al „Stonului Românesc“ în eparhia Lugojului în Postul Paștilor din acest an au avut parte de misiuni populare șapte parohii: 1. *Bobâlna*. Preot misionar: pâr. Iuliu Bora, protopop. La spovedanii a ajutat și pâr. I. Sodor din Spini. — 2. *Icloda*. Preot misionar: pâr. I. Ienea, canonic Lugoj. La spovedit a dat ajutor pâr. C. Nicolescu din Dragșina — 3. *Mărtineșii*. Preot misionar: pâr. Dr. Nic. Brnzeu, ajutat de pâr. V. Opris din Deva. La mărturisiri a ajutat și pâr. I. Ciumaș din Beriu. — 4. *Ohaba-Sibișel*. Preot misionar: pâr. Petru Berinde, ajutat la ascultarea mărturisirilor de pâr. Ioan Bodocan S. I. — 5. *Pădureni*. Preot misionar: pâr. Victor Declu, ca-

nonic în Lugoj. La spovedit a dat ajutor și pâr. Grigore Delia din Folea. — 6. *Petromani*. Preot misionar: pâr. Iosif Popa, protopop în Arad. La ascultarea mărturisirilor a dat ajutor pâr. T. Dan din Ghilad. — 7. *Silvașul de sus*. Preot misionar: pâr. Dr. Iuliu Rașlu, protopop în Deva. La spovedit au dat ajutor frații preoți A. Mărilă și A. Barbu.

În eparhia de Nord, în zilele de 15-20 Aprilie c. s'au ținut misiuni populare în *Ilba*. Preot misionar a fost pâr. Ioan Berinde, prof. în Satu-Mare. S'au înregistrat 786 mărturisiri și cuminecări. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor, în afară de preotul local Patriciu, Birlea, și frații în Domnul: Mihai Berinde, Lazar Gherghel și Vasile Radu. Totodată au fost 15 promovări în Reuniunea Mariană. — Preamărit să fie Domnul pentru toate!

Știri mărunte

Persónale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri și schimbări în cler: A numit pe pâr. Nicolae Creșiu din Galda de jos paroh la Aiud I și viceprotopop districtual; pe pâr. Dr. Dominic Neculdeș călugăr franciscan unit de parohia București IV (sectorul de negru); pe pâr. Dr. Francisc Simon călugăr franciscan unit, admin. parohial la Bilbor (distr. Gheorgheni); pe pâr. Ioan Gligor din Alecuș la Ciunbруд (distr. Aiud); pe pâr. Ovidiu Pop fost admin. interimar în Babor, la Oland (distr. Olorheiu).

— Ven. Ordinariat al Lugojului a făcut următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: pâr. Nicolae Feneș a fost trecut dela Sculea la Ramna II; pâr. Ioan Opresan dela Ticvaniul Mic la Mărcina; pâr. Păun Madincea la Sculea; nouhirotoniții Eugen Poștar și Ioan Simeria la Ticvaniul Mic, respectiv Vălioara, iar pâr. Aurel Barbu din Vălioara la Berthelot (Fărcădin).

Praznic mare în Bilbor. Dumineca trecută a fost introdus în Bilbor pâr. Dr. Francisc Simon, franciscan român unit. Introducerea a făcut o sărbătorește pâr. Artemiu Boeriu, protop. tractual și fiind de față, pe lângă marea mul-

în aceste părți, care toți și-au vărsat sângele pentru Hristos și legea Lui sfântă.

Pe aceste meleaguri și-a desfășurat Sfântul nostru activitatea apostolică a ultimilor săi ani. Bucurându-se de o sănătate deplină până la moartea-i glorioasă, alerga sprinten ca și în tinerețe prin bălți și mlaștini, pe orice vreme, în căutarea sufletelor sărmanilor pescari, căci mulți dintre ei nu erau nici botezați, și cunoșteau o singură rugăciune: Doamne, fie-ți milă de noi. Un biograf al Sfântului spune că „pătrundea, mai ales, în căsuțele sărace, unde boteza, cununa, mărturisea și cumineca. Se ocupa mai mult de tinerime, care trăia fără de nici o morală“.

Din mijlocul acestor sărmame suflete il smulg sbirii Moscovei țariste și pravoslavnice.

Martirul. — În primăvara anului 1657, cazacii năvăliră iarăși în părțile de Răsărit ale Poloniei. În deosebi în jurul Pinskiului isprava le fu cumplită, urmele pline de sânge și de jale. În ziua de 16 Mai, preziua Înălțării Domnului, Pâr. Andrei se găsea în Peredi, sătuleț situat în apropierea Pinskiului. Tocmai terminase sf. Liturgie și era încă în rugăciune, când, pe drum, țipete și vațete, glas de oameni în pericol. Vin de-l spun că Ianow, orașel la 4 km. depărtare, se prăpădește. Vin și alții purtând răni pe trup: Cazacii tale și spânzură pe catolici și pe uniți. El îndemnă deci să fugă, să-și scape viața, căci tocmai pe el îl căutau acum.

Cazacilor li-se spune, că un preot catolic e ascuns în satul Peredi. Aceștia, haide, în căutarea lui. Luară cu sine un pe anumit Czetwerynka să-le arate drumul.

La stăruința credincioșilor, care-i dau un car cu cai, Bobola pleacă din Peredi, dar când să intre în Moghilno, satul vecin, lată că-l ajunge din spate un grup de cazaci. Omul ce era cu dânsul dispăre.

Cazacii pun mâna pe el, încearcă mai întâi a-l induce să-și tăgăduiască credința. El le răspunde: mai bine întoarceți-vă voi, căci în credința voastră greșită nu vă veți mântui. Il desbracă de haine și, legându-l la un gard, îl biciuiesc până la sânge. Il bătură peste față de-i săriră cățiva dinți. Sângele se vărsa peste barba-i căruntă, se prelinse peste piept. Avea înfățișarea Răstignitului. Sbirii nu se mulțumesc cu atât. Impletesc o coroană, mai bine zis o gujbă, din mlădițe tinere și cioturoase de stejar, i-o forțează pe cap. Deslegându-l dela gard, îl leagă de mâni, acățându-l lung de șelele alor doi cai. Apoi, o iau rasna spre Ianow, trăându-l cât pe sus, cât pe jos. El, om de 66 ani. Ați cazaci din urmă, ca să-l îndemne când nu mai putea merge, îl produsera o rană adâncă în brațul stâng și multe altele pe tot corpul. După o cale de 4 kilometri ajunseră în Ianow. Călăii intrară triumfători, ca după o victorioasă biruință, cu trofeul prețios.

În plață, lume multă de pravoslavnici curioși, din gura căror țâșnia un potop de inju-

rături și hulă la adresa neobositului apostol căzut acum în mâinile celor fără de lege. Un cazac îi scoate ochiul drept cu vârful sabiei. Hatmanul îl întreabă: „Ești tu preot catolic?“ „Da, răspunde răspicat ilustrul mucenic, sunt preot catolic, născut în această credință, pentru care sunt gata să mor. Nu o tăgăduiesc, mai bine părăsiți-o voi pe a voastră cea greșită, ca să vă mântuiți“.

Hatmanul, scos din fire, că nu-l putuse smulge barem un cuvântel contra dreptei credințe, îi îndreaptă o lovitură puternică de spadă în cap, ca să amuțescă vocea care a vestit atâta bine săracilor. Dar martirul, ca prin instinct, ridică mâna dreaptă în dreptul capului. Arma-i spintecă trei degete, dar îi cruță viața, ținându-l la o moarte mai lentă.

Înt'adevăr, prin valul de mulțime, călăii și fac drum și-l duc pe sus într'o măcelărie vecină, o cabană de scânduri, printre care se putea vedea tot ce se petrece înăuntru. Printre martorii oculari ce erau prezenți la această înspălmântătoare crimă fură: un medic, Wolff, Czetwerynka, de care am vorbit mai sus și care păzea și acum caii cazacilor, un Rutean, Szalka, ce mai târziu deveni preot unit și Stanislaw Wiestkiewicz. Toți aceștia mărturisiră cu jurământ tot ce văzură.

Lată mărturia lor: Călăii erau 4 la număr. Întinseră victima pe un trunchiu de lemn și se pregăteau să facă toate operațiile ce se fac pe biete animale. Aprinseră niște vreascuri

time de popor și fostul paroh local, pâr. Victor Socol, sub care s'a ridicat importanta biserică nouă și s'a făcut rost și de o casă culturală pentru Agru și pentru Reuniunea Mariană. — A fost un praznic rar și impresionant pe care nu-l vor uita niciodată enoriașii pâr. Simon. Dar nici Cuvioșia Sa, care printr'asta a intrat într'un vast și anevoios câmp de muncă, date fiind anumite dificultăți speciale locului. Fiind însă siguri că ajutorul Domnului nu va lipsi și cunoscând și muncitorul în noul ogor, credem cu tărie că va birui. — Doamne ajută!

Vaticanul și regimul naționalist din Spania. Nunțiatul apostolic de pe lângă guvernul din Burgos a fost transformată în reprezentanță diplomatică. Ceeace înseamnă că Vaticanul a recunoscut de jure guvernul naționalist al generalului Franco. — Din prilejul canonizării sf. Salvator de Horta, călugăr spaniol, numit de Vicarul Domnului »erou al vitejiei și al tăriei creștine«, gen. Franco a trimis Sf. Părinte o foarte călduroasă telegramă omagială. La care cel omagiat a răspuns trimițând binecuvântarea sa apostolică și urând biruință cauzei naționaliste. Asta drept recunoștință »fidelității tradiționale a Spaniei catolice«. De sine înțeles că acest cuvânt al Capului Creștinătății a umplut de mângâiere și bucurie inimile tuturor celor ce simt cu Spania creștină și catolică.

Locale. Dumineca viitoare, a Sibănogului, va predica în catedrală pâr. *Ilie Crihălmeanu*, secretar mitropolitan.

— Luniă trecută quartetul *Poltronieri* din Milano, în turneu prin Europa, venind din Amsterdam, a dat un concert și la Blaj, în Palatul Cultural. La acest eveniment muzical a luat parte întreagă elita locului. În cinstea distinșilor artiști (toți patru profesori) s'a dat apoi un banchet strălucit.

Sfințire de drapel și încă ceva. Ni-se scrie din *Tihabărgăului* că acolo, a doua zi de Paști, a avut loc o frumoasă serbare religioasă-culturală: s'a sfințit drapelul »Căminului Cultural« din așezarea de vrednici urmași ai grănicerilor din districtul Năsăudului. Actul sfânt l-a săvârșit pâr. Ion Bal, protopop, care a rostit cu acest prilej și o înălțătoare cuvântare, reliefa frumseța gestului d. *Dr. Macedon Cionca*,

primpretor în Ocland, a cărui donație era prețiosul drapel. Care donație nu-i nici cea dintâiu și sigur nici cea din urmă a d. Dr. Cionca, despre care aflăm că numai cu câteva zile mai înainte făcuse rost de 60 costume românești pentru pruncii dela școala primară din Merezii Ținutului Secuizat. Și câte alte acte de generozitate nu se leagă de numele acestui bun fiu al bisericii noastre!

Bucurie sfântă în Gurarâului. Reuniunea »Sf. Maria« a femeilor române unite din *Gurarâului* și-a serbat a 2-a zi de Paști împlinirea alor cinci ani de viață. Pentru acest prilej s'a întocmit un program special de festivitate cu o conferință, poezii, cântări mariane și două piese teatrale potrivite. Iacassările au trecut de 5000 Lei și s'au vărsat în fondul pentru lărgirea bisericii. Reuniunea aceasta de sub conducerea doamnei Maria V. Dancea, soția pâr. Dancea, preotul local, lucrează în patru secțiuni foarte harnice. Cea pentru înfrumșetarea bisericii, deși majoritatea membrilor sunt foarte sărace, a spesat 21 000 Lei, împodobind pe Paști casa Domnului cu 2 candelabre splendide. Peste 30 membre din secția »Sf. Inimi« se cuminecă luni de luni. Altele poartă grija curățeniei din biserică și a cimitirului și iarăși a'ele activează în sensul secției lor »corală artistică«. Se poartă grija și de romițe să-și facă și ele datorințele creștinești. Pentru viitor se gândesc la adorația euharistică, răspândirea presei bune, renovarea radicală a bisericii și alte lucruri bune. — Lăudat fie Domnul pentru toate! (*Liviu Poenița*).

† **Aurel Bungărdeanu**, preotul nostru din Iași Moldova, s'a stins din viață în vârstă de 63 de ani, după 37 de ani de slujbă la altarul Domnului, dintre cari 22 i a petrecut ca preot misionar în Statele-Unite. Duce cu sine în groapă multe gânduri bune. — Odihnească în pace!

† **Elvira M. Moga n. Cosma**, soția preotului nostru din Apahida, a trecut la cele veșnice în Cluj, la 27 Aprilie c., în anul 27 al vieții și 11 al fericitei sale căsătorii — Facă-i Domnul parte cu dreptii!

și-i arseră toate ranele de pe corp. După această ispravă, hienele îi urlară: lasă-ți credința și treci la a noastră! »Mai bine întoarceți-vă vol, căci în credința voastră greșită nu vă veți mântui«, răspunse victima. Un cazac tipă: »Cu aceste mâni tu făceai pe Dumnezeu (aluzie la jerfa liturgică) noi îți vom face ceva mai bun«. Il înfipseră jandări ascuțite sub unghiile ce-i mai rămăseseră. »Ah, tu porți o mică tonsură, urlă altul, noi îți vom face alta mai mare«. Apucă un cuțit și-l tale un cerc pe deasupra, ochilor și tâmpelor, făcându-i din pielea de pe cap un capșon ce îl întoarse în ceafă. »Ah, cu aceste mâni tu întorceai folle cărților din biserică, noi îți vom întoarce pielea«. Il jupoaie pielea de pe mâni. Apoi: »Tu porți în biserică o haină de mătăasă, noi îți vom face alta de purpură«. Il jupiră și pe spate. Dar fiindcă printre gemetele lui de durere se auzeau numele dulci: Isuse, Marie, și câteva rugăciuni scurte, călăii turbă de mânie și vreau să-i tale limba, dar ca să-l poată chinul și mai mult i-o scot prin o gaură făcută sub barbă, o străpung cu un țărșuș ca să nu și-o poată trage înapoi.

După două ore de tortură și chinuri crâncene, cazacii nu erau încă sătui.

Văzând că mai răsuflă încă, îl spânzură cu capul în jos de niște cărlige în perete. Sbatându-se în spasmele morții, cruzii cazaci răcniră cu o satisfacție de fiară: »Uite, cum dansează popa cel poleac«!

În sfârșit, aruncându-l pe pământ și părându-li-se că mai răsuflă, îl sfârșiră cu două lovituri de sabie.

Astfel expiră apostolul săracilor, pecetluind cu sângele propriu credința cea adevărată. Nobilul său suflet își la sborul spre cerul de lumină, unde-l așteaptă coroana cea veșnică, gătită lui dela facerea lumii. În schimb călăii, lui... care au parodizat cu îndemănare diabolică orice act sacru, orice obiect liturgic, simbolizându-le pe toate în afurisita lor ispravă au pierit fără de urmă.

Nu trecură două zile până ce veni armata polonă și alungă hoardele de cazaci. Doi Părinți din Pinsk vin să caute cadavrul scumpului lor confrate. Il găsec acoperit cu un lînțoliu, în biserică unită din Ianow. Parohul unit, torturat și el, dar scăpat cu viață, culese trupul shingluit al marelui erou și-l pusé în biserică lui. Aceasta era întâia cinstă ce i se dete după moarte.

De aici e dus și așezat în cripta bisericii din Pinsk. În registrul călugărilor înmormântați aici, figurează astfel: »Pater Andreas Bobola anno 1657, Mail 16 Ianoviae occisus crudelissime ab impiis Cosacis varie necatus, deinde decoratus, positus ante Altare Majus«.

(Va urma)

Telefonul »Unirea«

P. Reghin *Comemorarea sărbătorească a nării din 3/15 Maiu 1848* este o tradiție atât de veche a Blajului, încât nici vorbă nu poate fi de o sîre a ei. Ea nu a fost întreruptă nici în timpul prigoană ungurească, și ar fi adevărat scandală uitată tocmai în zilele noastre, când învățăturile adunări a libertății sunt deosebit de folositoare. deosebit anul acesta, împlinindu-se rotund 90 de dela marele eveniment, prăznuirea se va face cu pietatea și cu toată reculegerea cuvenită. — Nu făcut svon prin gazete despre serbări, fiindcă de dată n'au fost învitate școlile din țară. Asta înseamnă de loc că nu s'ar ținea înseși serbari că nu vor veni la Blaj, să se închine marilor țărani toți aceia cari vreau să le aducă prinosul sufletului recunoscător!

B. Cluj. Chiețați, vă rugăm, la telefon, pe intelectualului superior« dela Dv. și recomandați citească ultimul număr al »Revistei teologice« și Cum? Nu știți cine e »tipul...«? Se poate? Desce dar numita revistă și veți vedea că nu e altul decât Matei în persoană. Da, da, chiar dănsul. Iată portre »Publicist încercat, polemist temut, om de-o cultură cât de frumoasă pe-atât de largă și de temeinică, celent cunoscător al problemelor bisericești, d. Matei este pentru noi — în primul rând — »tipul lecturalului superior« care militază cu pasiune și petentă pentru idealurile ortodoxiei românești și numai »în primul rând«. Căci mai are domnul »intellectualului superior« și alte ocupații importante. Face »de poliție antiuniată«, și »o face cu demnitate și nerv«. (Dacă-i vorba de poliție, nervul, firește, nu lipsi). Și o a treia slujbă este aceea de ziler la nașterea », pe care talentul excepțional al d. Matei l'at-o pe culmi«. Nu ni-se spune, pe ce culmi anume, dicat-o, nici dacă a urcat greu pe culmi; fapt e însă »a înălțat-o pe culmi«! — Ce este și ce poate fi, al de acest »tip al intelectualului superior« un Gala Galaction exemplu? Nimica toată. Ne spune aceeași revistă, pe gina următoare. »Mă rog — se întreabă indignat reș — dar de când e pâr. Gala Galaction oracolul Ortodoxiei românești«, (titlu care nu s'ar potrivi, de sigur, d. Matei). O fi C. Sa, Gala Galaction, un valoros pâr al bisericii ortodoxe române, cum li spusese »Călin Creștină«; »însă a-l cita cu titlu că prin grațiu l'omenesc vorbește ortodoxia. Înseamnă să-și păzească cititorii și nu noi — (cei dela »R. T.«) — vom fi cei încuviințeați o fraudă de teapa aceasta«. — Ah! Acum? »Tipul intelectualului superior«, d. Matei, pe fața unui preot oarecare Gala Galaction prin care vorbește ortodoxia! — N'am fi crezut că »Revista Teologică« își va permite vreodată o ironie atât de bru la adresa dlui Matei, polițaiul antiuniat«!

I. Sibiu. Este la »Telegraful« dv, un (m) micul, pe care nu-l cunoaștem, care ne este însă în simpatie. Ne amuză râvna mititelului de a ajunge în ceva chip, în »țarcul« »Telefonului« nostru, spre a se găsi în tovarășia unor uriași ca d. N. Criș și Niță Mihai. Speră, probabil, ca umbra lor să e și peste dănsul, dându-i înfățișare ceva mai urie. Ei bine! li facem această plăcere. O și merită. Note din ultimul număr al »Telegrafului«, intitulată »reționar: »La stălp«, îl îndreptățește să fie chiețat la »Telefon«. Că a scris, sărmanul, »nota« pome înainte de Paști, și i-a tras o coadă »P. S.« toc după Paști — vai de sărbătorile lui! — dar încă e o coadă »uriasă«, mai mare decât corpul articolului cu cap și cu stălp cu tot. — Și minunății ce abundă această coadă burzuluiță ba să mai vezi. Ci-că noi am păcălit cititorii prezentându-l pe pâr. Niță Mihai pe un începător în ale scrisului, desi el este un micuș strălucit și cunoscut. De unde o fi scos (m) această năsdărăvie, nu știm. Trebuie că-i e stricte telefonul« ori urechea. Noi am spus, ce-i drept, că unirea dela 1700 poate că nici pâr. Niță n'ar fi uriaș la »Sfarmă-Piatră«, nici să scrie articole la »runca Vremii«. De ce? Fiindcă de, fără școala de Blaj etc, cine știe dacă existau numele publicații foarte probabil că simpaticul (m) ar fi analfabet. Fiindcă la 1700 începe »monumentul de rușine« al țepțării conștiinței românești, în numele căreia glăsu astăzi toți cei cari ne injură. — S'a înțeles, (m) titelul

Oficiul parohial român unit — Miercurea-Ciuc

Publicațiune

În ziua de 6 Iunie a. c. se va ținea la măriă orașului *Miercurea-Ciuc*, la orele 11, citație publică pentru *construirea bisericii* române unite din *Miercurea-Ciuc*. — *Deviuzul* este de 1.500.000 Lei. — *Garantie* se vor depune în numerar sau efecte socotite după cotarea la bursă. — *Planul, caietul de sarcini* și condițiile în amănunt se pot afla la Oficiul român unit din *Miercurea-Ciuc*. — *I. Vlad* pâr — *E. Neamțu*, curator. (1-3)

Citiți și răspândiți

„UNIREA“